

**ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ
НООТРОПНИХ ЗАСОБІВ (АТС-КОД – N06B)
В УКРАЇНІ У 2015-2018 РОКАХ**

Баглай Т.О., Писаренко Т.А., Бердник О.Г.

*Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна
ph-econom@niph.edu.ua*

Вступ. XXI століття характеризується значними змінами вікової структури населення. Істотно збільшилася частка осіб літнього та старечого віку – спостерігається тенденція до старіння населення світу.

З віком зменшення проникності судин і зміни в їхній структурі призводять до погіршення кровотоку і дисфункції тканин мозку (зміни тонуусу і реактивності судини), порушуючи кровообіг і метаболізм, які є критичними для нормального функціонування клітин

Деменція, попри значну кількість досліджень, залишається однією з найбільш проблемних патологій. На підставі прогнозних даних ВООЗ щодо зростання захворюваності на деменцію науковці змушені переглядати свої попередні стратегії та шукати нові шляхи розв'язання.

Проте сьогодні немає чітко визначеного рекомендованого лікування легкого когнітивного розладу. Інгібітори холінестерази не підтвердили свою ефективність щодо сповільнення прогресування деменції протягом 1-3-річного періоду так само, як і вітамін Е. За результатами досліджень, недієвими також були гінкго білоба, пірацетам, протизапальні засоби. Наразі бракує остаточних даних щодо дослідження ефективності мемантину. Дієвими вважаються заходи, спрямовані на зниження ризику судинних захворювань, попередження інсультів, лікування миготливої аритмії, контроль артеріального тиску, тренування когнітивних функцій.

Мета дослідження. Враховуючи актуальність проблеми вікових когнітивних змін, збільшення кількості осіб, які входять до групи ризику, а також, відсутність певного ефективного лікування, метою дослідження стало вивчення ринку ноотропних (АТС-код N06B – група: психостимулятори, засоби для застосування при синдромі порушення уваги та гіперактивності (ADHD), та ноотропні засоби) лікарських засобів (ЛЗ) в Україні у 2015-2018 роках.

Матеріали та методи. Структуру фармацевтичного ринку ноотропних ЛЗ в Україні досліджували по роках за такими критеріями: 1) кількість міжнародних непатентованих назв (МНН) та торгових назв (ТН); 2) асортимент представлених лікарських форм; 3) режим відпуску (ОТС чи рецептурний). Дані про структуру ринку ноотропних ЛЗ використовували з Центру співпраці ВООЗ з методології статистичного аналізу лікарських засобів та Державного реєстру лікарських засобів України.

Отримані результати. За даними Центру співпраці ВООЗ з методології статистичного аналізу лікарських засобів у світі налічується 36 МНН ноотропних лікарських засобів (АТС-код N06B – психостимулятори, засоби для застосування при синдромі порушення уваги та гіперактивності (ADHD), та ноотропні засоби). В Україні було представлено 13 МНН (Атомoksetин, Кофеїн, Піритінол,

Пірацетам, Цитиколін, Прамірацетам, Вінпоцетин, Мебікар, Фенібут, ГАМК, Гопантенова кислота, Гомеопатичні засоби, Гідролізати та деривати тканин) у кожному досліджуваному році.

Ці 13 МНН були представлені 171 ТН у 2015 році, 159 ТН у 2016 році, 170 ТН у 2017 році та 172 ТН у 2018 році. Частка препаратів вітчизняного виробництва зросла з 57,31% у 2015 році до 62,79% у 2018 році через збільшення кількості українських препаратів (98 ТН у 2015 році, 96 ТН у 2016 році, 105 ТН у 2017 році та 108 ТН у 2018 році) та незначне зменшення кількості імпортованих ЛЗ на фармацевтичному ринку України (відповідно по роках: 73 ТН, 63 ТН, 65 ТН, 64 ТН).

За досліджуваний період на фармацевтичному ринку ноотропних ЛЗ були представлені ТН у таких лікарських формах: таблетки (61%), розчини д/ін. (17%), капсули (11%), порошки (6%) та розчини оральні, гранули, суспензії, сиропи, краплі назальні (по 1%). Бачимо, що 82% від усіх лікарських форм призначені для орального застосування і тільки 17% для парентерального.

У 2015-2017 роках частка безрецептурних препаратів зростала (по роках: 16,37%, 17,61%, 17,65%), а у 2018 році впала до 15,7% (рисунок).

Рисунок. Співвідношення частки препаратів безрецептурного відпуску до рецептурного

Висновки.

1. На фармацевтичному ринку України у 2015-2018 роках були представлені препарати 13 МНН групи психостимулятори, засоби для застосування при синдромі порушення уваги та гіперактивності (ADHD), та ноотропні засоби (АТС-код N06B).

2. Кількість ТН за досліджувані роки була майже однаковою за виключенням 2016 року, коли кількість зареєстрованих ТН впала до 159. Частка препаратів вітчизняного виробництва зросла з 57,31% у 2015 році до 62,79% у 2018 році.

3. 82% від усіх лікарських форм призначені для орального застосування. Найбільш представлені на фармацевтичному ринку України такі ЛФ: таблетки (61%), розчини д/ін. (17%), капсули (11%).

4. Станом на 2018 рік частка безрецептурних ноотропних ЛЗ складала 15,7%.